

Mircea Taban, Vesna Stankov, *Portul popular de pe văile Carașului și Nerei/ Narodne nošnje doline Karaša i Nere*, Ed. Astra Museum, Sibiu, 2012, 200 p.

Un volum de etnologie remarcabil scris de doi iluștri cercetători, un model de colaborare științifică, instituțională între muzee românești și sârbești. Lucrarea realizată de Mircea Taban de la Muzeul Banatului Montan Reșița și Vesna Stankov de la Muzeul din Vrșac se înscrie deopotrivă într-o direcție de cercetare bine definită, aceea a cataloagelor științifice. Repertoriul arheologic sau etnologic al unei zone bine delimitate geografic și cataloagele de colecție au constituit, de altminteri, două direcții fundamentale de cercetare promovate consecvent în ultimii ani de cercetătorii și muzeografilor reșițeni. Din această perspectivă lucrarea se înscrie într-o tradiție promovată de astă dată într-un proiect transfrontalier.

Piese de patrimoniu din colecția muzeală reșițeană au fost prezentate și catalogate de Mircea Taban, iar costumele populare sârbești din colecțiile muzeului de la Vrșac au fost studiate și catalogate de etnoloaga Vesna Stankov. Autorii și-au motivat opțiunea de studiu de la bun început pentru un teritoriu geografic bine delimitat al Banatului, care a avut rosturile unui culoar geografic și cultural și, în egală măsură, marchează zone depresionare închise, în care s-au menținut enclave românești și slave. Demersul științific propus evidențiază elementele fundamentale ale portului popular sârbesc, ale portului popular românesc, influențe și interferențe cu structura vestimentală a unor grupuri de populație colonizate aici la finele veacului al XVIII-lea din Oltenia. Cursurile celor două râuri Caraș și Nera, cu lungimi apropiate de circa 125 km și cu bazine de circa 1400 km², au reprezentat o cale de acces din valea Dunării spre interiorul Banatului din preistorie și până în perioada recentă, ceea ce le-a imprimat și un rol cultural.

Asupra acestui spațiu Mircea Taban și-a propus să identifice o identitate etnografică. El se raportează la încercările de fixare a unor zone etnografice în istoriografia românească pornind de la studiile lui Valer Butură, Nicolae Dunăre și Nicolae Săcară.

Conceptele cu care s-a operat în delimitarea zonelor au fost diverse, uneori contradictorii ceea ce se reflectă de altminteri și în scrisul istoriografic.

Autorul nu și-a propus o dezbatere în profunzime a problemei deoarece nu face obiectul demersului său științific circumscris strict la o catalogare a portului popular din valea Nerei și a Carașului. A avut totuși tentativa de a prezenta sinoptic cele 70 de așezări de pe valea Nerei și Carașului cu o fixare tipologică a fiecăreia.

Remarcabilă rămâne analiza istoriografiei problemei portului popular ce reunește acumulările din scrisul istoric sârbesc cât și din cel românesc referitor la Banat. Exemplare rămân cercetările M. Maluckov, ale Aristidei Turcuș, Lidia Gaga și ale altor etnologi. Capitolul despre istoriografie este însă interesant și din altă perspectivă. El abordează foarte în amănunt problema tehnicii de realizare a costumului popular bărbătesc și femeiesc din Banat. Problema cămășii, o piesă importantă a costumului femeiesc este discutată amănunțit. (Taban, Stankov, *Portul popular*, p. 27-28), mai apoi fiind discutate din perspectiva tehnicii de realizare brâul, cătrînța și opregul (p. 28-29.). Aceiași metodă de discuție, a tehnicii de realizare a costumului bărbătesc, însoțește fiecare piesă componentă a acestuia. Întregul demers este făcut într-un bogat apel la cercetările făcute în zonele învecinate ale Banatului. Ornamentica costumului popular din Valea Nerei și Carașului, beneficiază în economia volumului, de un capitol consistent (Taban, Stankov, *Portul popular*, p. 42-58).

Caracterizarea portului popular din capitolul 4 discută în fapt pe baza fișierului din catalog elemente definitorii ale ornamenticii. Discuția pe această temă a fost structurată oarecum și zonal și cu apel la acumulările bibliografice de până acum din etnografia românească și sârbească. A fost analizată ornamentica pe elementele structurate ale portului (brâul, catrința, cămașa femeiască, poalele, cămașa bărbătească, izmenele, șubele etc).

Toată analiza este făcută pe elementele structurate, dar și pe zonele etnografice delimitate de Valea Carașului și de Valea Nerei. A fost delimitată etnologic o zonă a Almăjului, a Reșiței și Oraviței. Fără doar și poate partea consistentă a lucrării, în concordanță cu metoda de lucru și obiectivul propus, o constituie catalogul costumului popular de pe văile Nerei și Carașului realizat de Vesna Stankov și Mircea Taban.

Fiecare piesă de costum are o fișă cu 12 câmpuri ce conțin informații detaliate despre proveniență, datare, dimensiuni, tehnică de lucru, descriere. Din zona etnografică Almăj, Reșița și Oravița sunt prezentate în catalog un număr de 68 de piese. Doamna Stankov, în catalogul realizat prezintă peste 100 de piese. Modelul de abordare este oarecum distinct ea focusând prezentarea pe

localitățile din Banatul sârbesc, delimitând în același timp costumul românesc și cel sârbesc. Cercetarea propusă de domnul Mircea Taban și doamna Vesna Stankov este una consistentă și temeinică, care oferă un instrument de lucru de neînlocuit în cercetarea etnologică a Banatului. Ea se înscrie într-o tradiție istoriografică, dar și într-o practică actuală a cercetării istorice și etnologice promovată de Muzeul Banatului Montan din Reșița.

Ilustrația color, ținuta grafică, publicarea bilingvă recomandă și înscriu volumul între realizările remarcabile ale cercetării etnologice din Banat.

Minodora Damian